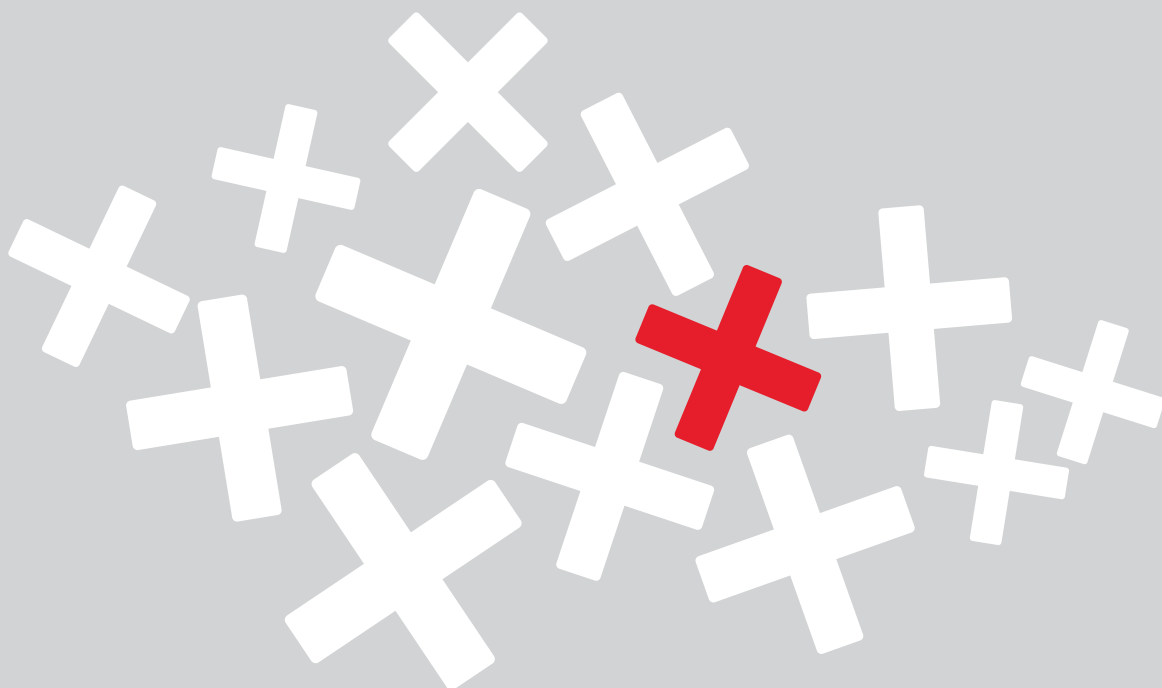

Hodnocení transparentnosti krajů
– krajské volby 2016

Doporučení pro
Pardubický kraj

Hodnocení krajů cz

Kraje od svého vzniku převzaly řadu veřejnosprávních agend a v současné době jsou významnými orgány pro zajišťování důležitých veřejných služeb. Pokud chtějí politici dobře a odpovědně řídit své kraje a spravovat krajský majetek, měli by do rozhodování a kontroly zapojit více také občany.

Právě k tomu slouží sada našich doporučení, která umožňuje občanům jednodušeji kontrolovat činnost jejich politiků. Jedině tak lze zvýšit důvěru občanů ve správu věcí veřejných a předcházet různým selháním, jichž jsme bohužel mnohdy svědky.

**Nejlepší kontrola je ta veřejná!
Vyplatí se občanům i čestným politikům.**

Před krajskými volbami realizovalo **Oživení** projekt **Hodnocení transparentnosti krajů – krajské volby 2016**. Cílem projektu bylo objektivně porovnat fungování krajů v České republice v rámci deseti kategorií zaměřených na transparentnost krajských samospráv.

Výsledky hodnocení Pardubického kraje byly publikovány na www.hodnocenikraju.cz.

Cílem tohoto dokumentu je formulace doporučení vyplývajících z našich zjištění, která jsou adresována zejména nově zvoleným krajským zastupitelům a novým vedením krajů.

Kontakt pro případné dotazy:

oziveni@oziveni.cz | +420 257 531 983, +420 608 732 091.

Koordinátor projektu:

Karel Gargulák | karel.gargulak@oziveni.cz | +420 737 586 923.

Projekt Hodnocení krajů - krajské volby 2016 vznikl za finanční podpory Nadace Open Society Fund Praha, Velvyslanectví USA v České republice a Ministerstva vnitra ČR.

Přístup k informacím

—» Doporučení 1

Rozšířit elektronickou úřední desku kraje o archiv sejmutých dokumentů.

Proč? Jedná se o zásadní nástroj veřejné kontroly činnosti kraje např. v oblasti nakládání s nemovitým majetkem. Dílčí inspirací kraji může být elektronická úřední deska *Libereckého kraje*.

—» Doporučení 2

Aktivně realizovat a propagovat publikaci tzv. otevřených dat v co možná největším množství datových sad na platformě Národního katalogu otevřených dat.

Proč? Aktivní zveřejňování širokého množství dat na základě uznávaných standardů publikace není pouze nástrojem efektivní veřejné kontroly (např. data o rozpočtu kraje), ale i nástrojem inovací a podpory podnikatelského prostředí v kraji. Inspirací může být *Moravskoslezský kraj*.

Veřejné zakázky

—» Doporučení 1

Rozšířit platnost interních pravidel pro zadávání všech veřejných zakázek obdobně také pro obchodní společnosti s majetkovou účastí kraje.

Proč? Rozšíření pravidel pro obchodní společnosti v majetku kraje zajistí vyšší transparentnost, odpovědnost a hospodárnost výdajů těchto společností v oblasti veřejných zakázek. Těchto cílů však nelze dosáhnout pouhou aplikací zákona o zadávání veřejných zakázek, ale také implementací souborů pravidel, které vymezují interní rozhodovací procesy o plánování, realizaci a kontrole výdajů s důrazem na transparentní procesy rozhodování, osobní odpovědnost za zadávací úkony u zakázek malého rozsahu obdobně, jako je tomu u běžných veřejných institucí. Interní regulace procesu zadávání a realizace veřejných zakázek obchodních společností ve vlastnictví kraje je o to důležitější vzhledem ke strategickým službám, které zajišťují (doprava, zdravotnictví, sociální služby atp.). Kvalita a cena služeb je do značné míry dána kvalitou zadání a řízení zakázky, proto by mělo být primárním zájmem krajské samosprávy mít pod kontrolou tyto zakázky formou závazných procedur s cílem zvýšit transparentnost a hospodárnost veřejných zakázek.

—» Doporučení 2

Zveřejnit interní pravidla pro zadávání všech veřejných zakázek na oficiální webové stránce kraje.

Proč? Zveřejnění pravidel poskytne občanům ČR a především dodavatelům možnost kontroly dodržování pravidel i zákonných postupů v rámci realizace veřejných zakázek vyššími územními samosprávnými celky. Pravidla jsou poměrně standardně zveřejňována téměř všemi kraji v ČR.

—» Doporučení 3

Implementovat základní standardy zvyšující hospodárnost, účelnost a efektivitu veřejných nákupů kraje.

Proč? Celá řada zákonů stanovuje pro kraje povinnosti hospodárně a odpovědně nakládat s veřejným majetkem, avšak nestanovují ani nemohou stanovit, jaký postup je v praxi hospodárný a jak hospodárnosti dosáhnout. To je také důvodem častých politických a odborných polemik o soutěžení na nejnižší cenu. Žádoucím nástrojem může být sada standardů, které blíže definují rámec hospodárného, efektivního a účelného nakládání s veřejnými prostředky (tedy implementaci principů 3E) v plánování nákupů, jejich řízení, výběru dodavatele, realizaci a kontroly. Takové standardy by měly být primárně aplikovány u nejvíce rizikových a objemných skupin veřejných nákupů a projektů (např. IT projekty, výstavba klíčové infrastruktury). Standardy by měly úředníkům poskytnout návod, jak dosáhnout žádoucí hodnoty za peníze při plánování a schvalování výdajů (postupy pro posouzení výdajů, stanovení smart cílů a měřitelných kritérií), při výběru nejvýhodnější nabídky (postupy pro nastavení kvalifikačních a soutěžních podmínek vzhledem ke stanoveným cílům), při realizaci a kontrole práce dodavatele (smluvní standardy pro určité skupiny dodávek, služeb a prací, standardy projektového řízení). Díky standardům může lépe probíhat veřejná kontrola výdajů a při dobře prováděné kontrole lze eliminovat opakované selhání (např. opakující se nevhodné smlouvy, prodlužování termínů plnění a prodražování projektů).

Pro zájemce o problematiku *doporučujeme publikaci Oživení z roku 2012* (.pdf).

—» Souhrn doporučení organizace EconLab z.s. při Institutu ekonomických studií FSV UK vztažený k oblasti realizace veřejných zakázek.

Dle hodnocení zadavatelů **zIndex** byl **Pardubický kraj z pohledu zadávání zakázek v režimu zákona zařazen mezi ty lépe fungující**. Prostor ke zlepšení je zejména v omezení využívání JŘBU a v četných změnách a rušení zakázek. Těm je možné předcházet zejména kvalitnější přípravou projektů, zadávacích dokumentací, ale také aktivnější komunikací s potenciálními uchazeči.

Hospodaření s majetkem a smlouvy

—» Doporučení 1

Uveřejňovat na oficiální webové stránce kraje i záměry na prodej a pronájem movitého majetku pod zvláštním odkazem (popř. umístit spec. filtr na elektronické úřední desce apod.).

Proč? Praxe otvírá cestu k transparentnímu nakládání se zbytným movitým majetkem kraje a zvyšuje možnost veřejné kontroly. Příkladem budiž např. *Moravskoslezský kraj*.

—» Doporučení 2

Zakotvit do interních pravidel kraje pro nakládání s majetkem (prodej, pronájem, pacht atd.) i použití dražby, veřejné soutěže o nejvhodnější nabídku, resp. veřejné nabídky (ve smyslu § 1771 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku).

Proč? Zahrnutí předmětných zákonných postupů do interních pravidel kraje pro nakládání s majetkem přináší nové způsoby, jak dosáhnout ekonomicky výhodnějších smluvních vztahů při nakládání s majetkem na základě otevřené a rovné soutěže mezi uchazeči. Zmíněné nástroje také působí preventivně proti různým podvodům ve formě tajných nezákonných dohod mezi uchazeči nebo uchazeči a osobami na krajském úřadu, které jdou ve výsledku na vrub krajského rozpočtu a pověsti krajské samosprávy. Aplikací předmětných zákonných institutů navíc zvýší kraj u potenciálních uchazečů důvěru ve férový přístup ke všem nabídkám.

—» Doporučení 3

Zveřejnit na oficiální webové stránce kraje dostupný přehledný a ucelený seznam nemovitého majetku kraje (databáze) s uvedením jeho současného využití, který bude zahrnovat údaje o popisu, lokalizaci, využití, příp. i ceně nemovitosti.

Proč? Přehled nemovitého majetku ve vlastnictví kraje, včetně dílčích údajů o popisu, lokalizaci, využití, příp. i ceně nemovitosti, je klíčovým nástrojem efektivní správy majetku kraje, který poskytne občanům úplnou kontrolu nad tím, jak kraj se svým majetkem hospodaří, v jakém je stavu, popř. umožní navrhovat jeho další využití atd. Inspirací je tato činnost prováděná *Karlovarským krajem*.

—» Doporučení 4

Publikovat smlouvy v souladu se zákonem č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).

Proč? Zákonná povinnost publikovat smlouvy pro samotný kraj, jím zřízené příspěvkové organizace i obchodní společnosti s majetkovou účastí kraje a další veřejné instituce by měla být v souladu s metodikou a dalšími doporučeními Ministerstva vnitra ČR. Na časté chyby v publikaci však již upozorňuje i odborná veřejnost a neziskové organizace, proto je nutné reflektovat i jejich připomínky (např. [zde v článku](#)).

Krajské firmy a organizace

—» Doporučení 1

Vytvořit, přijmout a publikovat závazná pravidla pro nominace zástupců kraje do orgánů obchodních společností s majetkovou účastí kraje.

—» Doporučení 2

Vytvořit, přijmout a publikovat závazná pravidla pro odměňování osob pověřených krajem k výkonu činností v orgánech obchodních společností s majetkovou účastí kraje.

Proč? Vytvoření závazných pravidel nominací a odměňování zástupců kraje do orgánů obchodních společností s majetkovou účastí kraje zabrání klientelistické personální politice a podpoří profesionalitu a odbornost v řízení a kontrole těchto společností. Závazná pravidla by měla stanovovat kvalifikační a další osobnostní předpoklady uchazečů o předemtné pozice, jakožto i základní parametry jejich finančního ohodnocení a způsoby kontroly jejich činnosti ze strany krajského zastupitelstva.

—» Doporučení 3

Zakotvit ve společenských smlouvách (stanovách a dalších zakládacích dokumentech) obchodních společností ovládaných krajem vyloučení možnosti zakládat dceřiné společnosti či kupovat jiné společnosti.

Proč? Cílem tohoto opatření je zamezit „řetězení“ krajských firem na dceřiné firmy, které jsou již mimo kontrolu krajského zastupitelstva. Krajské obchodní společnosti vznikají z vůle zastupitelstva kraje jako vrcholného orgánu vlastníka společnosti. Pokud však stanovy těchto firem umožňují z rozhodnutí valné hromady založit dceřinou firmu nebo takovou společnost koupit dostávají se tyto nové obchodní subjekty, ve smyslu zákona o krajích, zcela mimo kontrolu zastupitelstva (zejména nemožnost požadovat informace o fungování a hospodaření).

Rozpočet

—» Doporučení 1

Minimálně každého čtvrt roku zveřejňovat přehled všech schválených rozpočtových opatření na oficiální webové stránce kraje.

Proč? Opatření umožní občanům sledovat konkrétní změny v rozpočtovém plánování kraje a dává jim možnost další kontroly adekvátnosti přijatých změn.

Dotace

—» Doporučení 1

Zveřejňovat dotační kalendář krajských dotací na každý fiskální rok.

Proč? Jasný plán vypisování, přijímání a vyhodnocování dotačních programů a dílčích výzev dává žadatelům jistotu a čas na přípravu kvalitních projektů. Dobrá praxe je k nalezení např. v *Libereckém kraji*.

—» Doporučení 2

Doplnit u všech budoucích vyhlášených dotačních programů uveřejněných na oficiální webové stránce kraje.

Proč? V rámci provedeného hodnocení byly u dřívějších dotačních programů zjištěny dílčí nedostatky zákonných náležitostí, např. ve formě absence údajů o celkovém objemu peněžních prostředků vyčleněných v rozpočtu na podporu stanoveného účelu dotace (popř. alespoň zveřejnění předpokládaného objemu vyčleněných prostředků).

—» Doporučení 3

Zveřejňovat smlouvy o poskytnutí dotace pod zákonem povinnou hranicí 50 000 Kč na oficiální webové stránce kraje.

Proč? Tato praxe zvýší transparentnost a otevřenost v oblasti „malých dotací“, o kterých rozhoduje rada kraje. Příklad dobré praxe např. v *Kraji Vysočina*.

—» Doporučení 4

Zveřejňovat na webových stránkách kraje výsledky dotačních řízení, které budou doprovázeny zdůvodněním podpory/zamítnutí žádostí o dotaci (např. zápisy z jednání hodnotících orgánů, protokoly o hodnocení, stručné textové zdůvodnění, bodové hodnocení dle kritérií).

Proč? Publikace úspěšných i neúspěšných žadatelů s relevantním zdůvodněním podpory či naopak odmítnutí žádosti je zásadním požadavkem transparentnosti systému přidělování dotací v rámci krajské samosprávy. Dává jistotu i zpětnou vazbu žadatelům, kteří v případě neúspěchu mohou své budoucí žádosti upravit a odstranit specifikované nedostatky. Ne zcela dokonalým, avšak inspirativním příkladem dobré praxe je portál [eDotace](#) v *Plzeňském kraji*.

—» Doporučení 1

Vytvořit, přijmout a publikovat etický kodex pro zastupitele kraje, který bude obsahovat:

1. pravidla pro přijímání darů;
2. rozšíření okruhu veřejných funkcionářů zavázaných k odevzdání majetkových přiznání také na neuvolněné zastupitele;
3. povinnost pro neuvolněné zastupitele nominované do orgánů organizací s majetkovou účastí kraje a státu informovat o výši odměn a požitků získaných v souvislosti s jejich členstvím v těchto orgánech;
4. zřízení zvláštního orgánu pro řešení porušování etického kodexu;
5. nastavení sankčních mechanismů pro případy porušení kodexu.

Proč? Etický kodex vymezuje nad rámec zákona etické standardy jednání a chování volených zástupců, které jsou žádoucí pro naplňování principů demokratické místní správy a prosazování veřejného zájmu. Kodex zvyšuje transparentnost činnosti volených zástupců a zvyšuje důvěru občanů v systém zastupitelské demokracie. Inspirací, nikoliv však zcela naplňující výše nastíněné požadavky, může být praxe zastupitelů v *Plzeňském kraji*.

—» Doporučení 2

Publikovat etický kodex zaměstnanců úřadu krajské samosprávy na webových stránkách kraje.

Proč? Umožní občanům seznámit se a popř. také vymáhat standardy žádoucího chování úředníků a zaměstnanců vyššího územně samosprávného celku. Příkladem budiž *Jihočeský kraj*.

—» Doporučení 3

Vytvořit, přijmout a publikovat etický kodex pro zaměstnance příspěvkových organizací kraje.

Proč? Zaměstnanci veřejného sektoru a konkrétně příspěvkových organizací se podílejí zásadním způsobem na poskytování společensky významných veřejných služeb. Při výkonu své práce musí dodržovat a ctít základní etické hodnoty, např. kvalitu a efektivnost, neovlivnitelnost, neúplatnost, poctivost atd. Jedním z nástrojů vymahatelnosti etických standardů je i etický kodex zaměstnanců příspěvkových organizací.

—» Doporučení 4

Vytvořit samostatný mechanismus prevence protiprávních jednání (nezávislý kanál s možností oznámit protiprávní jednání) pro zaměstnance krajské samosprávy, který bude obsahovat následující základní parametry:

1. možnost podat anonymní oznámení;
2. možnost podat oznámení o protiprávním jednání jinému orgánu či osobě nežli je přímo nadřízený zaměstnanec (uvnitř nebo vně úřadu);
3. mechanismus prošetření oznámených jednání a poskytnutí zpětné vazby oznamovateli;
4. ochranu zaměstnancům oznamujícím protiprávní jednání (např. pozastavení personálních změn do doby vyšetření jednání apod.).

Proč? Zřízení „specializovaného orgánu pro boj proti korupci, který bude evidovat, projednávat a vypořádat relevantní podněty“ získané interně i externě (viz níže) je součástí doporučení všem krajům v rámci projektu **Metodická podpora protikorupčních aktivit krajů** (.pdf). Samostatný mechanismus prevence protiprávních jednání ve výše popsaných parametrech je předpokladem pro prevenci nekalých jednání a současně pro nezávislé prošetření relevantních oznámení, přičemž je garantována ochrana samotných oznamovatelů. Částečně (bez záruk poskytnutí zvláštní ochrany pro oznamovatele nekalých jednání) je daná praxe uplatňována v *Jihomoravském* a *Olomouckém kraji*.

—» Doporučení 5

Vytvořit samostatný mechanismus prevence a odhalování protiprávních jednání (nezávislý kanál s možností oznámit protiprávní jednání) pro širokou veřejnost s následným mechanismem pro vyřízení podnětu, který umožní široké veřejnosti podat i anonymní oznámení (např. protikorupční linka, ombudsman úřadu atp.).

Proč? Samostatný mechanismus prevence protiprávních jednání ve výše popsaných parametrech (předešlým s možností sledování vyřízení podnětu) je předpokladem pro prevenci protiprávních jednání. Mělo by být zajištěno nezávislé prošetření relevantních oznámení s následnou zpětnou vazbou oznamovateli. Z hlediska ochrany oznamovatele by měla být zajištěna možnost anonymního podání. Částečně (bez možnosti podnět dále sledovat v případě anonymního podání) je daná praxe uplatňována v *Jihomoravském* a v *Olomouckém kraji*.

—» Doporučení 6

Zveřejnit na oficiálních webových stránkách kraje pracovní řád zaměstnanců samosprávy.

Proč? Krajský úřad tímto deklaruje otevřenost ve vztahu ke svému fungování. Občané budou např. seznámeni s právy a povinnostmi zaměstnanců úřadu atd. Příkladem budiž praxe v *Karlovarském kraji* (.doc).

—» Doporučení 7

Zveřejnit na oficiálních webových stránkách kraje organizační řád krajského úřadu.

Proč? Jedná se o požadavek otevřenosti vůči veřejnosti ve vztahu k informování o činnostech dílčích jednotek organizační struktury krajského úřadu. Zveřejněn např. v *Libereckém kraji*.

Transparentnost rozhodování

—» Doporučení 1

Pravidelně zveřejňovat plnění programového prohlášení rady či jiného obdobného strategického dokumentu v průběhu volebního období.

Proč? Aktualizované plnění programu představuje základní a jednoduchý nástroj pro skládání účtů občanům (voličům). Částečnou inspirací je např. *Liberecký kraj* nebo *Kraj Vysočina*.

Doporučení pro zastupitelstvo kraje

—» Doporučení 1

Zveřejňovat oznámení o jednáních zastupitelstva také jiným způsobem než na oficiální webové stránce kraje a úřední desce.

Proč? Jedním ze zásadních úkolů orgánů veřejné správy a konkrétně samosprávy je snaha o zapojení občanů do své činnosti a zvýšení zájmů obyvatel o věci veřejné. Kraj by měl proto o činnosti svých orgánů informovat všemi dostupnými kanály. Jako velmi zásadní se jeví např. informování o zasedání zastupitelstva kraje všem obcím v kraji s požadavkem zveřejnění těchto informací pomocí vlastních komunikačních kanálů (úředních desek, webových prezentací, provozovaných medií, sociálních sítí atd.). Dále pak může kraj o plánovaném zasedání informovat všemi vlastními komunikačními kanály a provozovanými médii. Příkladem dobré praxe budiž *Liberecký kraj*.

—» Doporučení 2

Na oficiální webové stránce kraje zveřejňovat podklady pro jednání zastupitelstva.

Proč? Zveřejňování podkladů pro jednání zastupitelstva s označením jejich předkladatelů a zpracovatelů je jedním z nejzákladnějších požadavků transparentního a otevřeného fungování územních samospráv ve vztahu k možnostem veřejné kontroly. Občané tím získají úplný vhled do činnosti kraje a mohou informovaně posuzovat činnost zastupitelstva a vedení kraje. Příkladné zveřejňování podkladů je k dispozici např. v *Kraji Vysočina*.

—» Doporučení 3

Na oficiální webové stránce kraje zveřejňovat přehled docházky jednotlivých zastupitelů na zasedáních zastupitelstva v samostatném a pravidelně aktualizovaném dokumentu.

Proč? Pravidelné zveřejňování přehledu docházky jednotlivých zastupitelů na zasedáních zastupitelstva v samostatném a pravidelně aktualizovaném dokumentu umožňuje občanům kraje kontrolovat aktivitu jejich zastupitelů. To je zásadním vzkazem voličům i v kontextu problematičnosti kumulace volených funkcí, která bývá velmi často oprávněně kritizována. Inspirací budiž *Zlínský kraj*.

—» Doporučení 4

Zveřejňovat na oficiální webové stránce kraje audiovizuální záznamy – popř. archivovat přímé přenosy – ze zasedání zastupitelstva kraje.

Proč? Daná praxe umožní širší zapojení občanů do správy věcí veřejných na úrovni kraje, přičemž ztransparentní proces projednávání dílčích materiálů i ve vztahu ke stanoviskům jednotlivých zastupitelů a vymahatelnosti rozhodování samotného klíčového orgánu krajské samosprávy. Příkladem této činnosti je např. *Ústecký kraj*.

Doporučení pro výbory zastupitelstva kraje

—» Doporučení 1

Na oficiální webové stránce kraje zveřejňovat oznámení o jednání výborů zastupitelstva.

Proč? Zvýší zájem o činnost a zlepšení veřejné kontroly nad významným orgánem krajské samosprávy. Příklad dobré praxe v *Olomouckém kraji*.

—» Doporučení 2

Zpřístupnit zasedání všech výborů zastupitelstva kraje široké veřejnosti.

Proč? Zvýší veřejnou kontrolu nad významným orgánem krajské samosprávy. Příklad dobré praxe v *Libereckém kraji*.

Doporučení pro radu kraje

—» Doporučení 1

Na oficiální webové stránce kraje zveřejňovat podklady pro jednání rady kraje.

Proč? Zveřejňování podkladů pro jednání rady kraje s označením předkladatelů a zpracovatelů je jedním z dalších základních požadavků transparentního a otevřeného fungování územních samospráv ve vztahu k možnostem veřejné kontroly. Občané tím získají úplný vhled do činnosti kraje a mohou informovaně posuzovat činnost výkonného orgánu kraje. Příkladně zveřejňování materiálů na radu kraje je k dispozici např. v *Kraji Vysočina*.

—» Doporučení 2

Zveřejňovat na oficiální webové stránce kraje jmenovitá hlasování členů rady kraje.

Proč? Jedná se o naprosto zásadní požadavek ve vztahu k osobní zodpovědnosti za rozhodování klíčového orgánu vedení krajů. Dobrá praxe např. v *Jihomoravském kraji*.

Doporučení pro komise rady kraje

—» Doporučení 1

Na oficiální webové stránce kraje zveřejnit či zveřejňovat:

1. oznámení o jednání komisí rady kraje;
2. zápisy z jednání komisí rady;
3. stanoviska či usnesení komisí rady minimálně od počátku volebního období.

Proč? Opatření vede ke zvýšení transparentnosti rozhodovacího procesu rady kraje a umožňuje snadnější veřejnou kontrolu fungování poradních orgánů rady kraje, které se podstatně podílí na tvorbě veřejného rozhodnutí. Příklad dobré praxe v *Jihomoravském kraji*, *Libereckém kraji*, *Karlovarském kraji*.

Mediální politika

Doporučení pro všechna krajem provozovaná média (tištěné periodikum, rozhlas a YouTube kanál s pravidelnými příspěvky o činnosti krajské samosprávy):

—» Doporučení 1

Vyhradit si do pravomocí zastupitelstva agendu provozu krajských médií.

—» Doporučení 2

Schválit interní pravidla pro tvorbu obsahu provozovaných médií, která budou:

1. definovat statut a účel krajských médií;
2. stanovovat povinnost objektivně a vyváženě informovat o dění v kraji;
3. obsahovat pravidla pro zveřejňování názorů a sdělení zastupitelů v médiích;
4. regulovat střety zájmů členů krajské exekutivy při tvorbě obsahu (v případě hejtmana, radních, členů rady, ředitele nebo zaměstnanců krajského úřadu);
5. stanovovat proces tvorby obsahu a odpovědné osoby za obsah;
6. aplikovat kontrolní mechanismy a způsoby řešení konfliktů.

—» Doporučení 3

Zřídit dohledový orgán pro provoz všech krajských médií, který bude mít statut výboru zastupitelstva, přičemž členství v tomto výboru bude neslučitelné s funkcí hejtmana nebo radního kraje.

Takový mediální výbor by měl plnit následující úkoly:

1. obecně formulovat povahu, styl, rozsah, zaměření média v dlouhodobém horizontu;
2. ex-post kontrolovat obsah médií z hlediska dodržování zákonů i interních pravidel zejména z hlediska objektivity a vyváženosti obsahu;
3. projednávat případné spory vznikající při tvorbě obsahu (např. stížnosti zastupitelů či občanů, spory mezi redakcí a politickým vedením kraje);
4. alespoň jednou za rok předkládat zastupitelstvu zprávu o činnosti výboru.

Proč? Krajská média jsou svým charakterem médií veřejné služby, i když je zatím zákonný rámec takto plně nereflktuje. Jsou provozována pod veřejnou autoritou (krajské samosprávy) a jejich obsah je generován také z veřejných prostředků. Pokrok v zákonné regulaci nastal v případě tištěných periodik územně samosprávných celků, u kterých byla novelou tiskového zákona v r. 2013 zakotvena povinnost objektivně a vyváženě informovat o dění v samosprávě. Tímto zákonodárce de facto potvrdil, že se jedná o médium veřejné služby. Jeho účelem by mělo být poskytování objektivních a vyvážených informací, aby si občan mohl svobodně utvářet svůj názor na věc.

Z výše uvedených důvodů musí kraj přistupovat k provozu svých médií mnohem odpovědněji v intencích médií veřejné služby a měl by aplikovat obdobné systémové pojistky proti jejich zneužití, jako je tomu u běžných veřejnoprávních médií, jakými jsou Český rozhlas a Česká televize.

V opačném případě se kraj vystavuje riziku, že jím provozovaná média nebudou plnit sledovaný účel a mohou být snadno zneužita pro partikulární politické zájmy představitelů aktuální výkonné moci v kraji.

Neřešením systémového střetu zájmů při produkci obsahu a slabé demokratické kontroly provozu krajských médií může snadno docházet:

- k porušení rovnosti politické soutěže v kraji, kdy je obsah médií vyhrazen pro ryze jednostranná a nekritická sdělení o krocích aktuálního politického vedení a ostatní politické subjekty mají velmi omezený či nulový prostor prezentovat své názory;
- k cenzurním zásahům do obsahu, kdy jsou potlačovány alternativní či opoziční názory na řešení veřejných záležitostí a problémů;
- k omezení veřejné debaty o místních problémech, kdy obsahově nevyvážené médium odrazuje místní aktéry od účasti na veřejné debatě;
- ke skrytému financování politických kampaní, kdy je obsah médií zneužit pro permanentní politickou kampaň politických subjektů, které aktuálně ovládají kraj.

Územní plánování

—» Doporučení 1

Přidat na oficiální webovou stránku kraje i odkazy na ZÚR sousedních krajů (i zahraničních regionů).

Proč? S ohledem na komplexnost a územní provázanost problematiky územního plánování se praxe dostupnosti informací o ZÚR a obdobných dokumentech zahraničních sousedních regionů jeví jako na nejvýše hodnotná, přičemž rozšiřuje možnost veřejné kontroly ve vztahu k návaznosti přijatých ZÚR samotného kraje na obdobné dokumenty sousedních regionů. Inspirací budiž např. zveřejňování odkazů na ZÚR sousedních „českých krajů“ v *Jihomoravském kraji*.

Dalším doporučením pak může být i zveřejnění překladu ZÚR do cizích jazyků – německého a polského – u krajů sousedících s dotčenými zahraničními regiony. Tato praxe je uplatněna např. u *Libereckého kraje*.